

ПРИВАТНЕ ВИРОБНИЦТВО — форма господарської діяльності (**виробництва**), сконцентрована на виготовленні матеріальних благ для власного споживання (натуральне) або подальшого продажу (товарне). Розвиток і функціонування П. в. забезпечує експлуатація (використання) *приватної власності* фізичної або юридичної особи, зокрема приватного капіталу. Приватний виробник бере на себе усі ризики та фінансову відповідальність за свою діяльність одноосібно. Метою заснування приватного товарного виробництва є отримання прибутку від продажу виготовленої продукції. Серед різновидів П. в. виокремлюють індивідуальне, коли виробництво здійснює одна фізична особа, яка у процесі виготовлення товарів експлуатує свою приватну власність (приміщення, засоби виробництва тощо). Значне поширення така форма виробництва мала у Середньовіччі та доіндустріальному періоді й отримала назву «кустарне виробництво» (див. **Кустарна промисловість**). Індивідуальні ремісники складали основу товаровиробництва, за допомогою нескладних знарядь праці вони виготовляли на продаж товари повсякденного вжитку.

У сучасному світі цей вид виробництва певною мірою можна порівняти з індивідуальним підприємництвом, де фізична особа є як власником, так і одноосібним працівником на цьому виробництві. Ще один різновид П. в. — сімейне — виробництво товарів і послуг, засноване на приватній власності та трудовому ресурсі, що зосереджений у рамках однієї сім'ї. Сімейне виробництво орієнтоване на експлуатацію наявної у сім'ї приватної власності разом із накопиченим капіталом. Це одна з найдавніших форм виробництва, що веде свою історію від розвитку первісного суспільства. У часи Середньовіччя та раннього етапу Нової доби сімейне виробництво було основою більшості

європейських суспільств. Із розвитком техніко-технологічного прогресу його поступово замінювали мануфактури, фабрики, заводи. Нині в Україні йде робота із законодавчого врегулювання сімейного виробництва, зокрема розроблено проєкт Закону України «Про сімейне підприємництво» (2025), покликаний унормувати цю форму організації господарської діяльності. Підприємництво — форма господарювання, заснована на приватній власності одноосібно або групою осіб, з метою одержання прибутку.

Для державної реєстрації підприємницької діяльності використовують такі організаційно-правові форми: ФОП (фізична особа-підприємець), ПП (приватне підприємство), ТОВ (товариство з обмеженою відповідальністю). Підприємництвом в Україні мають право займатися громадяни країни та іноземці, які проживають у країні легально. Воно є основою розвитку малого та середнього бізнесу. Підприємці залучають до роботи на виробництві найманих працівників, за наявності дозволів здійснюють експортно-імпорتنі операції тощо. Керує виробництвом безпосередньо його власник або офіційно уповноважений ним орган (особа). Приватне акціонерне товариство — різновид господарського товариства, фінансовою основою створення якого є приватний капітал. Порядок створення, діяльність, а також права та обов'язки приватного акціонерного товариства унормовано Законом України «Про акціонерні товариства» (2008, із подальшими змінами). Усі форми господарської діяльності в країні регламентовано законодавством України, зокрема Конституцією, Господарським і Цивільним кодексами. П. в. у будь-якій країні є основою ринкової економіки та важливим фактором розвитку підприємництва, конкуренції й інновацій.

Г. В. Єршова

Бібліографічний опис:

Приватне виробництво / Г. В. Єршова // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2025. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-890793>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).